

Onderwerp	Beleidsplan 'rondkomen met je inkomen'
Zaaknummer	59321-2023
B&W vergadering	14 november 2023
Integrale advisering	Chris ten Have (financiën) en Eline Stegeman (juridisch)
Portefeuillehouder	Mevr. G.H. (Gerria) Toeter
Voor informatie	Jochem Westert

Bestuurssamenvatting

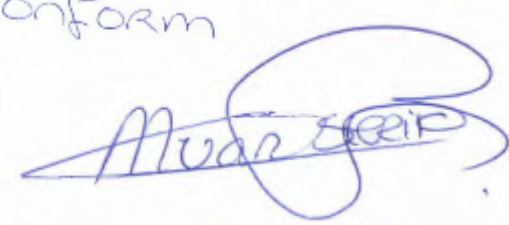
De gemeenteraad stelt het beleid vast dat richting geeft aan schulddienstverlening en het minimabeleid. Daarom hebben we één integraal vernieuwd beleidsplan opgesteld over onze ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen, schulden en geldzorgen. Het vernieuwde beleidsplan heeft als titel 'Rondkomen met je inkomen' en beschrijft wat we willen bereiken met onze ondersteuning aan inwoners, en wat we daar de komende jaren voor gaan doen. We beschrijven hoe we, samen met onze partners, werken aan een vangnet dat toereikend, veerkrachtig en toegankelijk is. Via het voorliggende besluit legt het college het beleidsplan ter goedkeuring voor aan de gemeenteraad.

Beslispunten

1. Kennis te nemen van het advies van de Adviesraad Sociaal Domein.
2. Bijgevoegde reactie op dit advies de Adviesraad Sociaal Domein vaststellen.
3. Het beleidsplan 'rondkomen met je inkomen' en het voorstel tot wijziging van de Verordening domein sociaal gemeente Raalte 2023 ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad middels bijgevoegd raadsvoorstel en concept raadsbesluit.

Besluit

Conform

Inleiding

De gemeenteraad stelt het beleid vast dat richting geeft aan schulddienstverlening en het minimabeleid. Voor schuldhulpverlening vloeit dit voort uit een wettelijke taak, maar onze doelen gaan verder dan voldoen aan wet- en regelgeving. Het minimabeleidsplan en het beleidsplan Schulddienstverlening zijn in 2019 en 2020 voor het laatst vastgesteld. Daarom hebben we één integraal vernieuwd beleidsplan (verder: beleidsplan) opgesteld over onze ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen, schulden en/of geldzorgen.

Het beleidsplan heeft als titel 'Rondkomen met je inkomen' en beschrijft wat we willen bereiken met onze ondersteuning aan inwoners, en wat we daar de komende jaren voor gaan doen. Op basis van de Wet

gemeentelijke schuldhelpverlening dienen we in het plan in ieder geval aan te geven welke resultaten we willen behalen, welke maatregelen we nemen om de kwaliteit te borgen, hoe we de samenwerking met schuldeisers vormgeven en het maximaal aantal weken dat we hanteren ten aanzien van het gesprek waarin we de hulpvraag van de inwoner vaststellen.

Het Coalitieakkoord 'Versterken, verbinden, vernieuwen (2022-2026)' gaat uit van het inzetten op gelijke kansen, een effectief minimabeleid en het vroegtijdig signaleren van geldzorgen. Samen met onze partners werken we aan een vangnet dat toereikend, veerkrachtig en toegankelijk is.

Versterken en Verbinden

Soms betekent dit dat we doorgaan op de ingeslagen weg en die versterken. Zo zien we dat onze regelingen (zowel qua doelgroep als hoogte) in de basis passend zijn en bijdragen aan een soepele overgang van (gedeeltelijke) werkloosheid naar (meer) werk. Daar houden we aan vast. We blijven ons inzetten voor eenvoudige aanvraagprocedures en positieve, toegankelijke informatie naar de doelgroep.

De verschillende crisissituaties (coronapandemie, inflatie & energiecrisis) in de afgelopen beleidsperiode zorgden voor een verschuiving van prioriteiten. Onze werkzaamheden waren meer gericht op crisisdienstverlening en het voorkomen van schulden. Hierdoor konden we minder aandacht besteden aan netwerkvorming en gezamenlijke kennisontwikkeling met partners en nazorg in schuldhelpverlening. In de komende beleidsperiode willen we hier meer aandacht aan besteden. Verder blijven we ons inzetten voor gezondheidsbevordering. We onderzoeken het instrument van de collectieve zorgverzekering voor minima aan dit doel kan bijdragen.

Vernieuwen

We leggen ook nieuwe accenten. Vanwege de toegenomen geldzorgen en stijgende kosten richten we ons nadrukkelijker op het versterken van bestaanszekerheid en het bieden van een toereikend vangnet. Concreet doen we dit door de individuele inkomenstoelage voor tweoudergezinnen met kinderen te verhogen, het verruimen van de vermogensgrens bijzondere bijstand en het maken van afspraken over uitstroom vanuit de wanbetalersregeling bij de collectieve zorgverzekering voor minima.

Onze focus op rondkomen in brede zin vertalen we in verschillende maatregelen die tot doel hebben om (werkende) inwoners met een laag inkomen beter te bereiken, bijvoorbeeld via de Voorzieningswijzer en het houden van (avond-)spreekuren over rondkomen buiten het gemeentehuis.

In onze begeleiding houden we meer rekening met de impact van geldstress op inwoners. Het bieden van een e-learning financiële regie, automatische toekenning van de meedoenregeling 18+ en het zoveel mogelijk inzetten van saneringskrediet in de schuldhelpverlening zijn voorbeelden die passen in dit streven. Rekening houden met de gevolgen van stress vraagt dat we ons als overheid niet alleen richten op informatieverstrekking, maar inwoners actief benaderen. Bijvoorbeeld door het afleggen van huisbezoeken bij extra risicovolle betalingsachterstanden.

Inbreng

Het beleidsplan is tot stand gekomen met inbreng van raadsleden (rondetafel van 6 februari 2023), maatschappelijke partners en inwoners. Bovendien heeft het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) onderzoek gedaan naar de effecten van ons beleid en heeft bureau KWIZ de omvang van de doelgroep en het bereik van de regelingen in kaart gebracht.

Ten slotte hebben we aan de voorkant, zowel over het proces als de inhoud, met de Adviesraad sociaal domein Raalte (verder: Adviesraad) gesproken. De Adviesraad heeft verschillende aandachtspunten meegegeven en op het concept-beleidsplan formeel advies uitgebracht (zie bijlage).

Beoogd effect

Uitvoeren van onze wettelijke taken op gebied van armoedebelief en schuldhelpverlening, aangevuld met onze lokale ambities, zodat inwoners kunnen rondkomen met het inkomen en participeren in de samenleving. Dit zonder dat zij stress ervaren van geldzorgen en (problematische) schulden.

Argumenten

2. De Adviesraad heeft een positief advies uitgebracht over het beleidsplan.

Op basis van de Regeling Adviesraad Sociaal Domein gemeente Raalte heeft de Adviesraad Sociaal Domein als taak om het college gevraagd en ongevraagd te adviseren op het beleid en regelgeving van de gemeente betreffende het Sociaal Domein (art. 2). De adviezen zijn gericht op het belang van de inwoners en in het bijzonder op die inwoners die (tijdelijk) een extra steuntje nodig hebben. De Adviesraad ziet veel van haar aanbevelingen terug en ondersteunt de maatregelen. Ten slotte geeft de Adviesraad nog een aantal aandachtspunten mee, zoals aandacht voor jongeren die tijdens hun opleiding 18 worden, eenvoudige informatievoorziening, rekening houden met minder digitaal minder vaardige inwoners en het centraal stellen van positieve gezondheid. In de reactie aan de Adviesraad geven we aan rekening te houden met de verschillende aandachtspunten in of bij de uitvoering van het beleidsplan.

3.1 Het vaststellen van het beleidsplan schuldhulpverlening is een bevoegdheid van de raad.

Volgens de Wet op de gemeentelijke schuldhulpverlening (artikel 2) dient de gemeenteraad een plan vast te stellen over de hoofdzaken van het schuldhulpverleningsbeleid. Hoewel de wet geen expliciete verplichting bevat om een beleidsplan minimabeleid op te stellen, sluit dit wel bij onze ambitie voor het voeren van een effectief minimabeleid. Bovendien draagt een effectief minimabeleid bij aan het voorkomen van schulden. Een laag inkomen, schulden en geldzorgen zijn niet los van elkaar te zien.

Het is de rol van de raad om de algemene beleidskaders vast te stellen, waarbinnen het college kan bewegen. Aangezien dit beleidsplan deze kaders stelt voor schuldhulpverlening en minimabeleid is het aan de raad om deze vast te stellen.

3.2 Het beleidsplan sluit aan bij de ambities die zijn geformuleerd in het Coalitieakkoord Versterken, Verbinden en Vernieuwen 2022-2026

Het coalitieakkoord gaat uit van meedoen naar vermogen, het samen met onze partners vroegtijdig signaleren van schulden en een effectief minimabeleid. Het beleidsplan beschrijft hoe we hieraan, samen met partners en inwoners zelf, werken. Het beleidsplan beschrijft maatregelen voor een toereikend, veerkrachtig en toegankelijk gemeentelijk vangnet.

3.3 Door middel van een integraal beleidsplan over rondkomen, hebben we aandacht voor de groeiende groep inwoners die zorgen heeft over rondkomen.

We merken dat er een groep inwoners is die strikt genomen niet in armoede leeft maar wel geldzorgen ervaart. Daarom gaat dit beleidsplan niet alleen over inkomensondersteunende regelingen en schulden, maar over rondkomen in brede zin.

3.4 Door de raad is aandacht gevraagd voor bestaanszekerheid en toereikende budgetten voor inwoners. De in het beleidsplan genoemde maatregelen dragen hieraan bij.

Uit het onderzoek van het Nibud naar onze regelingen leiden we af dat de inkomensondersteunende regelingen in Raalte over het algemeen toereikend zijn. Het beleidsplan beschrijft enkele maatregelen om de bestaanszekerheid verder te versterken.

3.5 Door de raad is aandacht gevraagd een soepele overgang (gedeeltelijke) werkloosheid naar (meer) werk en het begeleiden van inwoners naar meer financiële regie (een veerkrachtig vangnet). De in het beleidsplan opgenomen maatregelen dragen hieraan bij.

Uit onderzoek van het Nibud naar inkomensondersteunende regelingen blijkt dat in Raalte in de meeste situaties geen sprake is van een armoedeval, waardoor we ervoor kiezen de bestaande vormgeving van regelingen in de basis te handhaven. Het beleidsplan beschrijft verschillende maatregelen die bijdragen aan een veerkrachtig vangnet (bijvoorbeeld een uitstroompremie, stress & sensitieve dienstverlening en het werken met een e-learning gericht op versterking van de financiële regie). Behalve financiële regie, hebben we ook oog voor andere levensgebieden, zoals gezondheid.

3.6 Door te werken vanuit vertrouwen, laagdrempelige en outreachende dienstverlening werken we aan een toegankelijk vangnet.

In lijn met de oproep vanuit de raad bij de rondetafel maken we de toegang tot regelingen zo eenvoudig mogelijk (waaronder automatisch toekennen meedoen 18+), geven we informatie positief vorm en zoeken we inwoners buiten het gemeentehuis op. We hebben daarbij extra aandacht voor werkenden met een laag inkomen en gezinnen met kinderen.

3.7 We zijn er kritisch op dat middelen die bestemd zijn voor inwoners met een laag inkomen, ook daadwerkelijk aan hen ten goede komen.

Door de meedoenregeling 18+ automatisch toe te kennen en de vermogensgrens bijzondere bijstand gelijk te trekken met die van de algemene bijstand zijn er minder controlewerkzaamheden nodig en worden uitvoeringskosten bespaard. Dit maakt het mogelijk overige maatregelen uit het beleidsplan te bekostigen.

3.8 Om tot een brede afweging van belangen en gezichtspunten te komen, hebben we gebruik gemaakt van input van de raad, maatschappelijke partners en onafhankelijk onderzoeken.

Aan de voorkant is gesproken met raadsleden, de adviesraad en maatschappelijke partners. Daarnaast is gebruik gemaakt van verschillende onafhankelijke onderzoeken over de tevredenheid van inwoners met onze dienstverlening, de effecten van ons beleid, de omvang en samenstelling van de doelgroep en het bereik van de regelingen.

Duurzaamheid

Ons beleid is gericht op duurzame financiële regie door preventie, financiële zelfstandigheid en integrale ondersteuning (waaronder gezondheidsbevordering). Bij raakvlakken tussen energievraagstukken en financiële ondersteuning aan inwoners met een laag inkomen is het structureel besparing van energielasten een belangrijk aandachtspunt.

Kanttekeningen

In het beleidsplan staan verschillende maatregelen die zijn voorzien van een onderbouwing. De raad kan (andere) keuzes maken. Hieronder staan een aantal maatregelen en dilemma's die met de maatregelen gepaard gaan. Het gaat hier om maatregelen waaraan kosten verbonden zijn. Een volledig overzicht van de maatregelen is opgenomen in hoofdstuk 6 van het beleidsplan.

- Verhoging norm Individuele Inkomenstoeslag (6.1.1)

Met name tweeoudergezinnen met een laag inkomen hebben moeite hun uitgaven (inclusief uitgaven voor sociale participatie) te bekostigen. Het verhogen van de Individuele Inkomenstoeslag voor dit huishoudtype zorgt ervoor dat gezinnen beter kunnen rondkomen en meedoen. Daar staat tegenover dat aan deze maatregel (beperkte) meerkosten verbonden zijn (raming €4.000 p.j.). Een mogelijk argument tegen deze maatregel is dat een toereikend minimuminkomen allereerst maatregelen van het Rijk vraagt en borging van het bestaansminimum landelijk op de agenda staat.

- Vermogensgrens bijzondere bijstand (6.1.2)

Het gelijktrekken van de vermogensgrens zorgt ervoor dat inwoners die te maken hebben met onverwachte kosten niet eerst hun financiële buffer hoeven aan te spreken. Een buffer is belangrijk om in geval van onverwachte gebeurtenissen niet in betalingsmoeilijkheid te komen. Hoewel de bijstand een laatste vangnet is, gaan we dus minder strikt uit van eigen verantwoordelijkheid. Verruiming van de vermogensgrens leidt ertoe dat kosten die de gemeente betaalt aan bijzondere bijstand stijgen. Desondanks zijn de meerkosten waarschijnlijk beperkt (raming €5.000 p.j.). Immers: wanneer de vermogensgrens van de bijzondere en de algemene bijstand gelijk zijn, hoeven consulenten bij een aanvraag bijzondere bijstand van een inwoners die in de bijstand zit niet opnieuw een vermogensonderzoek te doen. Gevolg is ook dat de aanvraag voor inwoners administratief minder ingewikkeld is.

- E-learning financiële regie (6.2.1)

De e-learning helpt een brug te slaan van financiële stress naar meer geldrust en meer financiële regie. Behalve dat aan de e-learning kosten zijn verbonden (€ 6.400 p.j.), is de e-learning een relatief nieuw instrument. Hierdoor is het lastig op voorhand een inschatting te maken van de verwachte resultaten. Met name in de beginperiode zal een relatief grote

tijdsinvestering nodig zijn om samen het gebruik van de e-learning te evalueren, deze in de context van Raalte verder te ontwikkelen en de resultaten in beeld brengen.

- Automatisch toekennen van de regeling meedoen 18+ (6.3.2)

Het automatisch toekennen van regelingen neemt een drempel tot het gebruik van regelingen weg en bevordert dat (kwetsbare) inwoners rondkomen en meedoen in de samenleving. Doordat niet langer een toets hoeft plaats te vinden vermindert druk op de uitvoering. De verwachte toename van aanvragen leidt tot (beperkte) meerkosten (raming € 5.000). In uitzonderingssituaties kan het voorkomen dat een inwoner geen gebruik wil maken van de meedoenregeling 18+, maar de regeling toch toegekend krijgt.

- De Voorzieningenwijzer (6.3.5)

Door te werken met de Voorzieningenwijzer voorkomen we dat inwoners regelingen laten liggen, omdat zij niet weten dat zij hier recht op hebben. Inwoners hoeven niet langer per regeling alle verschillende voorwaarden zelf te doorlopen. Zo stimuleren we financiële regie. Aan de voorzieningenwijzer zijn kosten verboden. Los van het feit dat meerkosten gelegen zijn in extra aanvragen van regelingen, gelden er kosten voor het gebruik van de tool zelf (€8.000 p.j.). Op voorhand is niet exact duidelijk hoeveel mensen gebruik maken van de tool. Met name digitaal vaardige inwoners en vrijwilligersorganisaties kunnen baat hebben bij de tool. Het is dus belangrijk de tool goed onder de aandacht te brengen.

- Huisbezoek en het koppelen van vroegsignalering met Basisregistratie personen (6.3.7)

Het is belangrijk bij vroegsignalering zorgvuldig met persoonlijke informatie om te gaan. Door het koppelen van het systeem van vroegsignalering met de Basisregistratie personen (Brp) hoeven consultants niet handmatig te controleren of de aangeleverde NAW-gegevens juist zijn (€2.300 p.j.). Daarnaast kunnen we kijken welke huishoudens met betalingsproblemen extra kwetsbaar zijn, bijvoorbeeld vanwege de aanwezigheid van kinderen. Bij deze gezinnen kunnen we ervoor kiezen een huisbezoek af te leggen. Een huisbezoek is vaak effectiever dan een schriftelijk hulpaanbod. Daar staat tegenover dat een huisbezoek meer tijd kost en verder ingrijpt in de privacy van inwoners. Consultants kunnen soms te maken krijgen met onbegrip.

Financiën en Fiscale aspecten

Het beleidsplan heeft vanaf 2024 naar verwachting een kostenverhogend effect van € 21.700. De extra uitgaven passen binnen de bestaande budgetten 2024, doordat we afgelopen jaren op het budget schuldhelpverlening middelen over hebben gehouden. Daarnaast wordt vanaf 2024 de formatie van domein Sociaal uitgebreid met 1 fte consultant schuldhelpverlening. Sinds enkele jaren worden er meer taken in eigen beheer uitgevoerd, waardoor consultants te maken kregen met meer werkzaamheden. Onderdeel daarvan is de vroegsignalering van betalingsachterstanden. De gemeente heeft met meer signaalpartners afspraken gemaakt en kiest in het beleidsplan voor een outreachende benadering, bijvoorbeeld via huisbezoeken en financiële gesprekken. De kosten van de formatie-uitbreiding van in totaal € 111.000 (waarvan € 86.000 loonsom sociaal domein en € 25.000 overhead) wordt gedekt uit het schuldhelpverleningsbudget. Doordat we meer taken schuldhelpverlening in eigen beheer uitvoeren, zijn er lagere kosten bij de gemeentelijke kredietbank, en hebben we structureel middelen op dit budget over. Het betreft een budget neutrale wijziging. De komende periode zullen we de financiële ontwikkelingen dan ook blijven monitoren en als er afwijkingen zijn informeren we daarover via de P&C-cyclus.

Vervolg

Na instemming met dit voorstel wordt het beleidsplan op 7 december ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad. De wijzigingen in de verordening treden per 1 januari 2024 in werking. Daarnaast wordt er ambtelijk een uitvoeringsplan gemaakt.

Communicatie

De verschillende wijzigingen worden breed gepubliceerd, waaronder aan maatschappelijke partners. Daarnaast wordt er afzonderlijk een persbericht door het college vastgesteld.

Bijlagen

1. Beleidsplan 'rondkomen met je inkomen';
2. Raadsvoorstel 'Beleidsplan rondkomen met je inkomen' en Raadsbesluit Wijzigen Verordening domein sociaal 2023 Hoofdstuk 7;
3. Advies Adviesraad Sociaal Domein Raalte, 4 oktober 2023;
4. Brief reactie op gevraagd advies Adviesraad, 7 november 2023;
5. Memo Rond de Tafel Sociaal Domein (beleidsplan minimabeleid & schuldhulpverlening);
6. Rapport Nibud Minima-effectrapportage gemeente Raalte 2023;
7. Rapport KWIZ Armoede Index 2023;
8. Rapport Zorgfocuz Inkomensondersteuning & Schuldhulpverlening 2022.